

Saksnr: 2021/4852

Rælingen kommune, postmottak@ralingen.kommune.no

Kopi: OOFs medlemsorganisasjoner

21. november 2022

OOFs HØRINGSUTTALELSE TIL RÆLINGEN KOMMUNES:

KOMMUNEDELPLAN IDRETT, FYSISK AKTIVITET OG FRILUFTSLIV 2023 – 2034

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 14 medlemskommuner, deriblant Rælingen kommune, og 42 medlemsorganisasjoner i Oslo og Viken, og har som hovedformål å ivareta natur- og friluftslivet i regionen.

OOF vil trekke fram følgende fra planen: «Sti og løypeplan» er et svært godt tiltak der Rælingen kommune nok en gang viser at de er blant de flinkeste i klassen. Også kommunens vedtak om å bruke betydelige summer på å «redde» friluftsvannene, Åmotdammen og Ramstadsjøen, er positivt.

OOF anbefaler kommunen å utarbeide en egen opplærings- og aktivitetsplan for friluftslivet. Det er særlig viktig at planen omfatter opplæring i friluftslivsaktiviteter for barn og unge i barnehager, skoler, skolefritidsordninger og ferier. Dette vil tidlig kunne skape gode sosiale ikke-konkurranserettede arenaer for økt natur- og friluftslivskunnskap, trivsel og styrket folkehelse.

OOF HAR TRE HOVEDMÅL:

1. Ta vare på grønnstruktur i byggesonen
2. Ta vare på marka og markagrensa.
3. Opplæring og aktivitet i friluftsliv - for brukere som trenger det mest

Vi vil videre kommentere planen med utgangspunkt i våre hovedmål:

1. Å TA VARE PÅ GRØNNSTRUKTUR I BYGGESONEN

OOF har som et hovedmål å ta vare på grønnstrukturen og naturmangfoldet i byggesonen. Dette for å styrke mulighetene for friluftsliv og fysisk aktivitet i nærmiljøet, ved å sikre befolkningen god tilgang til turveier, attraktive friluftsområder og uberørt natur i sine nærområder.

Mye av dette arbeidet gjøres gjennom kommuneplanen og reguleringsplaner. OOF støtter forslaget (på side 41) om «en systematisk gjennomgang av kommunale park- og grøntområder».

KARTLEGGING OG VERDSETTING AV FRILUFTSLIVSOMRÅDER – ET VIKTIG VERKTØY

Et viktig verktøy for å ta vare på grønnstruktur og friluftslivsområdene er temakartet; *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder*. Her er alle friluftslivsområdene i kommunen verdsatt og det er informasjon om bruksfrekvens, opplevelsesverdier osv. Dette er et viktig virkemiddel for å sikre de viktigste friluftslivsområdene i kommunen og OOF er opptatt av at temakartet brukes aktivt og oppdateres jevnlig.

OOF må berømme Rælingen kommune for å ha gjennomført kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder tidligere enn de fleste andre kommuner i regionen, men kartleggingen er i liten grad nevnt i denne planen.

OOF savner derfor en grundigere gjennomgang av temakartet «Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder» i kommunedelplanen og en plan for revidering.

STI- OG LØYPEPLAN – ET GODT VERKTØY FOR Å PRIORITERE

OOF er svært godt fornøyd med at Rælingen kommune har utarbeidet en Sti- og løypeplan for kommunen. Målsettingene for planen er blant annet:

- «prioritere tilrettelegging nær der folk bor og oppholder seg.»
- «All tilrettelegging av stier, løyper og turveier skal skje så skånsomt som mulig for naturen og øvrige interesser.»
- «Det skal være et lavt konfliktnivå mellom ferdselsårenes interessegrupper.»

OOF er spesielt opptatt av «sammenhengende turveiforbindelser/grønnstrukturer fra der folk bor og ut i Østmarka eller til Øyeren og andre attraktive friluftslivsområder. Vi opplever Sti- og løypeplanen som et svært godt verktøy for å oppnå dette og vi støtter også planen om å etablere et turveiprojekt for kommunen.

OOF anbefaler 250 meter til nærmeste turvei

Undersøkelser viser at jo nærmere folk bor et friluftsområde eller en turvei, jo oftere brukes det. Det er derfor viktig at kommunen etablerer tette nettverk av turveier, gjerne med maks 250 meter til nærmeste turvei, slik det står i regjeringens friluftslivsmelding.

Korte avstander til attraktive friluftslivs-/naturområder, som er tilrettelagt slik at de dekker lokalbefolkningens behov, er særlig viktig for barn, unge, eldre, ikke-vestlige innvandrere og funksjonshemmede.

OOF foreslår derfor følgende nye mål på side 25 i Sti og løype-planen

Ingen skal ha mer enn 250 m til nærmeste turvei og friluftslivsområdet. 250 m til nærmeste turvei tas også inn som en måleindikator.

2. TA VARE PÅ MARKA OG MARKAGRENSA.

For OOF er Marka, og dermed Østmarka, et av våre viktigste arbeidsområder. For noen år siden så opplevde vi et påtrykk fra kommunen om å bygge ut deler av Rælingsåsen. Dette ser det nå til at kommunen har lagt bak seg.

Foruten vern av selve markagrensa, så er vi opptatt av at Marka skal være et friluftslivsområde for hele befolkningen, at naturmangfoldet i Marka skal styrkes, at tilretteleggingen i Marka skal være balansert, skje gjennom god dialog mellom brukergruppene og at flerbruken skal skje på en sikker og trygg måte, ikke skade verdifull natur og avklares gjennom god dialog mellom brukergruppene. I tillegg er vi spesielt opptatt av å styrke vernet av vann, vassdrag og kulturminner og at klimaendringene krever styrket tilrettelegging i Marka. I planen er det flere forhold som vi vil kommentere:

UTFORDRINGER KNYTTET TIL VERN OG BRUK I MARKA

Flere steder i planens friluftslivsdel problematiseres utfordringer rundt bruk og vern. OOF kjenner til utfordringer knyttet til gjennomførte og planlagte tilretteleggingstiltak for aktivitet og friluftsliv, som f.eks. turveien/skogsbilveien gjennom Brudalen, mellom Marikollen idrettspark og Ramstadsjøen og friluftsdammen/naturområdet/snøproduksjonsdammen Fjerdingbydammen.

Vi kommenterer ikke disse sakene i dette høringssvaret, men vi opplever det som positivt at planen setter søkelys på disse utfordringene, blant annet ved følgende delmål friluftsliv:

- «sørge for at prioritering av tiltak er kunnskapsbasert, og at nytte og konsekvens er balansert på en best mulig måte.»
- «sikre medvirkning og dialog med riktige interessenter i drift, forvaltning og utvikling.»

Formålet med Markaloven, er å fremme og tilrettelegge for idrett, friluftsliv og naturopplevelse. Det betyr at tilretteleggingstiltak for markaidretter, i randsonen, og friluftsliv er tillatt i Marka – slik at flere kan få oppleve Markas flotte natur, for å styrke folkehelsen og for å ta vare på naturen, der bruken og slitasjen er mest intens. Samtidig må tilretteleggingen være skånsom og i ikke gå ut over viktige naturverdier.

Når markalovens tre formål kommer i konflikt med hverandre, er det viktig å finne gode kompromisser som tar hensyn til alle tre formål. Da er det viktig med gode medvirkningsprosesser og dialog med og mellom brukergruppene.

OOF må i den forbindelse berømme kommunen for å ha opprettet et eget lokalt Rælingen friluftsråd, som ifølge planen består av de lokale friluftsansjonene «og fungerer som et rådgivende organ i kommunale saker».

OOF støtter også opprettelse av et eget Forum for skogbruk og friluftsliv, med mål om «optimal sambruk og et lavest mulig konfliktnivå mellom interessene for skogbruk og friluftsliv».

POSITIVT AT FRILUFTSDAMMENE SETTES I STAND

På Romerike har mange regulerte vann, som tidligere har fungert som drikkevannskilder, stått i fare for å bli nedlagt, pga. NVEs krav til damsikkerhet. OOF har gjennom flere år, i samarbeid med FNF Akershus, fulgt opp disse sakene og arrangert større møter og konferanser der problematikken har blitt presentert og drøftet. Vi har også hatt møter med Klima- og miljødepartementet, der problemstillingen har blitt tatt opp.

OOF er derfor svært godt fornøyd med at kommunen nå har som mål å opprettholde «dagens vannspeil» i de viktige friluftsvannene, Ramstadsjøen og Åmotdammen. Men, kommunen påtar seg her et stort økonomisk ansvar, som vi i OOF gjerne hadde sett at statlige myndigheter hadde tatt et større ansvar for.

OPPLÆRING OG AKTIVITET I FRILUFTSLIV

Et viktig mål for OOF er å «styrke friluftslivsaktiviteten, særlig for de mindre aktive gruppene». Vi ønsker å redusere barrierene for deltakelse i friluftsliv og er derfor svært positiv til kommunens utlånsordning av friluftslivsutstyr gjennom BUA.

Vårt hovedmål på dette området er å «utjevne forskjeller og styrke tilbudet, kunnskapen og ferdigheter i friluftsliv». Vi har derfor egne opplæringsprogram rettet mot grupper som trenger dette, som nyankomne innvandrere og andre grupper.

Vi har de siste årene jobbet spesielt mot «mottaksklasser» og voksenopplæringsklasser i medlemskommunene. Dette tilbud gjelder også for Rælingen kommune.

OOF FORESLÅR EN EGEN OPPLÆRINGS- OG AKTIVITETSPLAN FOR FRILUFTSLIVET

Kommunedelplanen inneholder hovedsakelig investeringer og tilretteleggingstiltak. Den svarer i mindre grad på et økende behov for et opplærings- og aktivitetstilbud innen friluftsliv, særlig blant barn og unge.

Undersøkelser, fra blant annet Oslo, viser at de sosioøkonomisk, svakere grupper i befolkningen i mindre grad deltar i de uorganiserte friluftslivsaktiviteter. Vi antar at dette også kan gjelde i Rælingen. (Studie av friluftsliv blant barn og unge i Oslo: Sosial ulikhet og sosial utjevning, Gurholt, m. fl., NIH 2020)

OOF mener derfor det er viktig å kunne tilby alle barn og unge et organisert opplærings- og aktivitetstilbud innen friluftsliv gjennom barnehagen, skolen, skolefritidsordningen, ferier og i fritiden.

OOF foreslår derfor at det utarbeides en egen opplærings- og aktivitetsplan i friluftslivsaktiviteter for barn og unge, aktiviteter som kan gjennomføres i barnehager, skoler, skolefritidsordninger, ferier og i fritiden. En slik plan kan utarbeides skje i et nært og godt samarbeid mellom OOF, friluftslivsorganisasjonene og kommunen.

Med vennlig hilsen
Reidun Bolsø
Generalsekretær

Johan Hval
Rådgiver